

Αρχή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας περί μη προστασίας των ιδεών. Το επιστημονικό έργο προστατεύεται ως έργο λόγου, ενώ δεν προστατεύονται. Έννοια της πρωτοτυπίας και διάκρισή της από την έννοια του νεωτερισμού. Πρωτοτυπία επιστημονικού έργου. Το έργο συνεργασίας χαρακτηρίζεται από την έννοια της συνδημιουργίας και τον ενιαίο χαρακτήρα του έργου. Συνδημιουργία υπάρχει υπό την μορφή της δημιουργικής άμεσης σύμπραξης. Ενιαίο θεωρείται το έργο που η προσωπική συμβολή του κάθε συνδημιουργού δεν μπορεί να διακριθεί από τις υπόλοιπες. Οι συνδημιουργοί είναι και οι αρχικοί συνδικαιούχοι του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου συνεργασίας. Αξίωση λόγω προσβολής της εξουσίας αναγνώρισης της πατρότητας, όταν ένας συνδημιουργός παραλείψει το όνομα του συνδημιουργού του. Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το δικαίωμα της προσωπικότητας.

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2895/2020

Πρόεδρος:

Εισηγητής:

Δικηγόροι:

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗΝ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Ένα πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης ανάγεται σε «έργο» κατά την έννοια του άρθρου 2 § 1 ν. 2121/1993, όταν συντρέχουν σωρευτικώς οι εξής δύο προϋποθέσεις: α) είναι πρωτότυπο και β) εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί να προσδιορισθεί με επαρκή ακρίβεια και αντικειμενικότητα, έστω και αν η έκφραση αυτή δεν είναι κατ' ανάγκη μόνιμη (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 11ης Ιουνίου 2020, C-833/18, Brompton Bicycle, EU:C:2020:461, σκέψεις 22 και 25, της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, C-683/17, Cofemel, EU:C:2019:721, ΔίΜΕΕ 2019.398, σκέψεις 29 και 32 - 33, της 29ης Ιουλίου 2019, C-469/17, Funke Medien NRW, EU:C:2019:623, ΔίΜΕΕ 2019.566, σκέψεις 19 και 20, της 13ης Νοεμβρίου 2018, C-310/17, Levola Hengelo, EU:C:2018:899, ΔίΜΕΕ 2018.536, σκέψεις 35 – 37 και 40).

2. Η ανάγκη έκφρασης με οποιαδήποτε μορφή υπαγορεύεται από την θεμελιώδη αρχή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας περί μη προστασίας των ιδεών, η οποία προβλέπεται ρητώς στις διατάξεις των άρθρων 9 § 2 της κυρωθείσας με το ν. 2290/1995 «Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου» («Συμφωνία TRIPs»), που περιλαμβάνεται στην Τελική Πράξη του Γύρου

της Ουρουγουάης που υπεγράφη στο Μαρακές την 15η Απριλίου 1994, και 2 της κυρωθείσας με τον ν. 3184/2003 Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία (WCT), που υιοθετήθηκε στην Γενεύη στις 20 Δεκεμβρίου 1996 [«idea/expression dichotomy», βλ. τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Maciej Szpunar της 25ης Οκτωβρίου 2018, στην υπόθεση C-469/17, Funke Medien NRW, EU:C:2018:870, σκέψεις 15 – 16, τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, Melchior Wathelet, της 25ης Ιουλίου 2018, στην υπόθεση C-310/17, Levola Hengelo, EU:C:2018:618, σκέψη 55, Claude Masouyé, Guide to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, 1978, έκδοση WIPO (απόδοση στην αγγλική γλώσσα William Wallace), σελ. 12 αρ. 2.3]. Τούτο δε, διότι δεν θα πρέπει να αναγνωρίζεται προστασία – και μάλιστα υπό την μορφή απόλυτου και αποκλειστικού δικαιώματος – σε πρωτογενή ύλη του πνεύματος (ιδέα), την οποία υπάρχει πιθανότητα να συλλάβουν πολλά πνεύματα και πάνω στην οποία μπορούν να στηριχθούν πολλές δημιουργίες και εκφράσεις, που δύνανται να διαφοροποιηθούν και να αποδώσουν αυτήν (ιδέα) εναλλακτικά [βλ. Brompton Bicycle σκέψη 27, Δ. Καλλινίκου, Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα, 2008, 3η έκδ., σελ. 30 – 34, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 21-22, 24/Ειρ. Σταματούδη, Α. Χιωτέλλης, Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί οπτικοακουστικών έργων, ιδίως επί σεναρίου τηλεοπτικής σειράς (γνωμ.), ΕφΑΔ 2008.739, σελ. 740]. Δηλαδή, η ελεύθερη σε όλους ιδέα αποτελεί το ερέθισμα, την πηγή έμπνευσης, ενώ η μορφή είναι το μέσο έκφρασης της σύλληψης, της ιδέας (βλ. Ο. Γαρουφαλιά, Τα εικαστικά έργα & η νομική τους προστασία, 2002, σελ. 26 επ.).

3. Συνακόλουθα, η αναφορά στην διάταξη του άρθρου 2 § 1 Ν. 2121/1993 σε δημιούργημα «επιστήμης», δεν σημαίνει ότι η προστασία κατά το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας εκτείνεται σε επιστημονικές ιδέες, θεωρίες, θεωρήματα ανακαλύψεις ή στα απλά στοιχεία που προκύπτουν από τεχνικές, μηχανικές ή αριθμητικές μετρήσεις (βλ. άρθρα 2 WCT, 9 § 2 της Συμφωνίας TRIPs και 2 § 5 ν. 2121/1993, Ειρ. Σταματούδη, ό.π., α. 2, 44, Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 34). Προστατεύεται μόνο η συγκεκριμένη μορφή, με την οποία αποδίδονται και εκφράζονται οι σχετικές πληροφορίες (βλ. ΑΠ 20/2005 ΧριΔ 2005.453, Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 34, Δ. Χατζημιχαήλ, Παρατηρήσεις, Αρμεν 2017.980 υπό σημείο 2). Όπως έχει εύστοχα

διατυπωθεί: «το επιστημονικό έργο προστατεύεται με το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας όχι λόγω του επιστημονικού χαρακτήρα του περιεχομένου του· ένα εγχειρίδιο ιατρικής, μία πραγματεία φυσικής, ένα ντοκιμαντέρ για το διαπλανητικό διάστημα προστατεύονται όχι επειδή πραγματεύονται ζητήματα ιατρικής, φυσικής ή της επιφάνειας της σελήνης, αλλά επειδή είναι βιβλία και κινηματογραφικές ταινίες» (βλ. Claude Masouyé, ό.π., σελ. 12 αρ. 2.2· βλ. επίσης Ειρ. Σταματούδη, ό.π., α. 2, 44, που αναφέρεται στην συνηθέστερη μορφή των δημιουργημάτων «επιστήμης» ως έργων λόγου).

4. Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση επισημαίνεται ότι τα συμπεριλαμβανόμενα στην εκτενή και ενδεικτική απαρίθμηση του άρθρου 2 § 1 ν. 2121/1993 δημιουργήματα είναι «πρωτότυπα», όταν είναι αποτέλεσμα της προσωπικής πνευματικής εργασίας των δημιουργών τους (βλ. Brompton Bicycle σκέψη 22, Cofemel σκέψη 29, Funke Medien NRW σκέψη 19, Levola Hengelo σκέψη 36, απόφαση ΔΕΕ της 16ης Ιουλίου 2009, C-5/08, Infopaq International, EU:C:2009:465, ΔίΜΕΕ 2009.426, σκέψη 37). Έτσι, για να μπορεί ένα δημιούργημα να θεωρηθεί πρωτότυπο, είναι συγχρόνως αναγκαίο και επαρκές να αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, όπως αυτή εκδηλώνεται (εκφράζεται ή αποτυπώνεται) με τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του κατά την παραγωγή του δημιουργήματος (βλ. Brompton Bicycle σκέψη 23, Cofemel σκέψη 30, Funke Medien NRW σκέψεις 19 και 25). Το εφαρμοζόμενο στην ελληνική νομολογία κριτήριο της στατιστικής μοναδικότητας του έργου, ήτοι ότι κάτω από τις ίδιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους κανείς άλλος δημιουργός δεν θα δημιουργούσε κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων το ίδιο έργο ή ότι παρουσιάζει μια ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο «δημιουργικού ύψους», έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή γνωστά, τετριμμένα ή αυτονόητα έργα, εκφράζοντας ταυτόχρονα και κάτι από την μοναδικότητα της προσωπικότητας του δημιουργού (βλ. ΑΠ 1420/2019 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1215/2019 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 415/2018 ΕΕμπΔ 2019.712, ΑΠ 1051/2015 ΔΕΕ 2016.353, ΑΠ 1625/2014 ΝοΒ 2015.286, ΑΠ 537/2010 ΔίΜΕΕ 2010.381, ΑΠ 196/2010 ΔίΜΕΕ 2011.508), είναι συμβατό, σε γενικές γραμμές, με την παραπάνω ερμηνεία της πρωτοτυπίας - ως αυτοτελούς έννοιας του δικαίου της

Ένωσης - από το ΔΕΕ (βλ. Ε. Σταματούδη, Η Πρωτοτυπία στο Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΔίΜΕΕ 2016.49, ιδίως σελ. 64).

5. Πάντως, όταν η παραγωγή ορισμένου δημιουργήματος υπαγορεύεται από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή άλλες δεσμεύσεις, που δεν αφήνουν περιθώριο για την άσκηση δημιουργικής ελευθερίας, το δημιούργημα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την αναγκαία πρωτοτυπία για να αναχθεί σε «έργο» (βλ. Brompton Bicycle σκέψη 24, Cofemel σκέψη 31), επειδή ακριβώς οι διάφοροι τρόποι υλοποίησης μιας ιδέας είναι τόσο περιορισμένοι, ώστε η ιδέα και η έκφρασή της να συγχέονται (βλ. Brompton Bicycle σκέψη 27, τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Maciej Szpunar της 2ας Μαΐου 2019, στην υπόθεση C-683/17, Cofemel, EU:C:2019:363, σκέψη 26).

6. Το κριτήριο της πρωτοτυπίας διαφοροποιείται από την έννοια του «νέου», η οποία συνδέεται κυρίως με το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (βλ. Claude Masouyé, ό.π.). Στο δίκαιο βιομηχανικής ιδιοκτησίας εξετάζεται εάν η ιδέα προς κατοχύρωση είναι νέα ή έχει επαναληφθεί στο παρελθόν. Αντίθετα, στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπου η πρωτοτυπία συνδέεται αποκλειστικώς με την συγκεκριμένη μορφή έκφρασης της ιδέας, ένα πνευματικό δημιούργημα δεν αναγορεύεται σε «έργο», εάν δεν είναι «πρωτότυπο», σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην αμέσως προηγούμενη σκέψη, έστω και εάν είναι πράγματι «νέο», ήτοι δεν αποτελεί την αντιγραφή προϋπάρχοντος έργου. Αντίστοιχα, ένα έργο, στο οποίο αποτυπώνεται η προσωπικότητα του δημιουργού, είναι «πρωτότυπο», έστω και εάν η κεντρική ιδέα του είναι κοινότοπη ή εάν άλλοι δημιουργοί έχουν εκφράσει στο παρελθόν την ίδια ιδέα με άλλη μορφή (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 32, 47/Ειρ. Σταματούδη).

7. Συνακόλουθα, σε ένα δημιούργημα επιστήμης, που έχει αποτυπωθεί σε γραπτό κείμενο, η πρωτοτυπία έγκειται ακριβώς στην διαπίστωση ότι ο συντάκτης του κατά την κατάρτισή του ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές, ικανές να μεταδώσουν στον αναγνώστη την πρωτοτυπία των γραφομένων, πρωτοτυπία που απορρέει από την επιλογή, την διάταξη και τον συνδυασμό των λέξεων, με τις οποίες ο συντάκτης εξέφρασε με πρωτότυπο τρόπο το δημιουργικό πνεύμα του, για να καταλήξει σε ένα αποτέλεσμα που αποτελεί πνευματικό δημιούργημα (βλ. Funke Medien NRW σκέψη 23, Infopaq International σκέψεις 45 -47,

ΑΠ 1215/2019 ό.π., Ειρ. Σταματούδη, ό.π., α. 2, 44, επίσης, βλ. Δ. Χατζημιχαήλ ό.π., περί του ότι η πρωτοτυπία επιστημονικής εργασίας αναζητείται στην δομή της και στην διαδικασία εκτύλιξης της σκέψης του δημιουργού). Αντίθετα, η διανοητική προσπάθεια και η τεχνογνωσία οι οποίες έχουν επενδυθεί στη δημιουργία ενός επιστημονικού έργου είναι άνευ σημασίας ως προς το ζήτημα αυτό (βλ. Funke Medien NRW σκέψη 23, τις Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Maciej Szpunar στην υπόθεση Cofemel σκέψη 26). Όταν μία έγγραφη επιστημονική εργασία έχει αμιγώς πληροφοριακό χαρακτήρα, επειδή το περιεχόμενό της καθορίζεται κατά βάση από τις επιστημονικές ή τεχνικές πληροφορίες που περιέχει (π.χ. μετρήσεις), ώστε οι πληροφορίες και ο τρόπος, με τον οποίο αυτές εκφράζονται, να συγχέονται (βλ. σκέψη 3), τότε αποκλείεται η κατάφαση της πρωτοτυπίας και, συνεπώς, η αναγωγή της άνω εργασίας σε «έργο», αφού ήταν αδύνατο, κατά την κατάρτισή της, ο συντάκτης να εκφράσει το δημιουργικό πνεύμα του με πρωτότυπο τρόπο, για να καταλήξει σε αποτέλεσμα, το οποίο να συνιστά προσωπικό πνευματικό δημιούργημά του (βλ. Funke Medien NRW σκέψη 24).

8. Εξάλλου, αυτονόητο είναι ότι ως «έργο» προστατεύεται μόνο το μέρος εκείνο του δημιουργήματος, το οποίο εμφανίζει πρωτοτυπία, δηλαδή αποτελεί έκφραση της εν λόγω προσωπικής πνευματικής εργασίας (βλ. Cofemel σκέψη 29, Funke Medien NRW σκέψη 20, Levola Hengelo σκέψη 37, Infopaq International σκέψεις 38 - 39, Ειρ. Σταματούδη, ό.π., α. 2, 33, 71). Δηλαδή, η αναπαραγωγή ενός τμήματος (μέρους) από ένα δημιούργημα, το οποίο (τμήμα) δεν παρουσιάζει πρωτοτυπία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας (βλ. Μ.- Θ. Μαρίνο, Η προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ΕλλΔνη 1994.1441, ιδίως σελ. 1444).

9. Σύμφωνα με το άρθρο 7 § 1 ν. 2121/1993: «1. Έργα συνεργασίας θεωρούνται όσα έχουν δημιουργηθεί με την άμεση σύμπραξη δύο ή περισσότερων δημιουργών. Οι δημιουργοί ενός έργου, που είναι προϊόν συνεργασίας, είναι οι αρχικοί συνδικαιούχοι του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου. Αν δεν συμφωνήθηκε αλλιώς, το δικαίωμα ανήκει κατά ίσα μέρη στους συνδημιουργούς». Από την άνω διάταξη προκύπτει ότι δύο είναι τα ουσιώδη εννοιολογικά χαρακτηριστικά του έργου συνεργασίας που το διαφοροποιούν από τις λοιπές κατηγορίες έργων γνήσιας ή μη γνήσιας πλειονότητας δημιουργών. Το πρώτο είναι η έννοια της συνδημιουργίας και το

δεύτερο είναι ο ενιαίος χαρακτήρας του έργου (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 7, 5/Α. Παπαδοπούλου, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, Η άσκηση του ηθικού δικαιώματος στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, διδ. διατριβή, 2005, σελ. 93 - 94).

10. Στα έργα συνεργασίας υπάρχει συνδημιουργία υπό την μορφή της δημιουργικής άμεσης σύμπραξης, ήτοι της δημιουργικής δράσης του δημιουργού, κατανεμημένης σε περισσότερα πρόσωπα, τους συνδημιουργούς (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 6, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 93). Το έργο συνεργασίας προϋποθέτει ενότητα προσπάθειας όλων των συνδημιουργών, των οποίων η συνεισφορά κατευθύνεται στη δημιουργία του συνόλου. Η άμεση σύμπραξη δεν προϋποθέτει την διαρκή και από κοινού εργασία καθόλη τη διάρκεια της δημιουργίας του έργου, καθώς αρκεί και η επέμβαση σε διαφορετικά στάδια της δημιουργικής διαδικασίας, εφόσον βέβαια υπάρχει ο κοινός στόχος της δημιουργίας κοινού έργου (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 6). Είναι αδιάφορο εάν η σύμπραξη καθενός έχει την ίδια έκταση, αφού σημαντικό είναι να έχει δημιουργικό χαρακτήρα (Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 93). Η συμβολή καθενός συνδημιουργού μπορεί ακόμη να είναι και διακριτή, ωστόσο οι επιμέρους συμβολές, λόγω της αλληλοσύνδεσής τους δεν μπορούν να θεωρηθούν αυτοτελείς (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 6 και 19). Η άμεση σύμπραξη προϋποθέτει προσωπική επικοινωνία, ουσιαστική αλληλεπίδραση και συντονισμό μεταξύ των συνδημιουργών (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 7), δηλαδή ενότητα προσπάθειας όλων των συνδημιουργών κατά τρόπο που ο ένας να επηρεάζει το έργο του άλλου και όλοι μαζί το τελικό ενιαίο αποτέλεσμα, υποτάσσοντας τις συμβολές τους στη διαμόρφωση μιας κεντρικής ιδέας (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 9). Έργο συνεργασίας θεωρείται και το ομαδικό έργο (team work) που δημιουργείται από την κοινή προσπάθεια ομάδας εργασίας (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 10). Αντίθετα, μορφή συμμετοχής στην διαδικασία ολοκλήρωσης ενός έργου, που δεν έχει τον χαρακτήρα άμεσης σύμπραξης στην δημιουργία του, δεν συνιστά συνδημιουργία. Έτσι, δεν καθίσταται συνδημιουργός εκείνος που δίνει χρήσιμες ιδέες στο δημιουργό, δίνει την έμπνευση ή παρέχει το κίνητρο – ηθικό ή υλικό – για δημιουργία (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 11, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 95 και 99), εκείνος που βοηθά σε επίπεδο εκτελεστικό, δηλαδή, στην καθαρά υλική φάση της επιτέλεσης της δημιουργίας ή εκτελεί κατά

γράμμα εντολές του δημιουργού χωρίς πρωτοβουλία στον πνευματικό τομέα, π.χ. ο σχεδιαστής που σχεδιάζει με βάση οδηγίες του αρχιτέκτονα, το πρόσωπο που συγκεντρώνει υλικό, διορθώνει τα χειρόγραφα ή συντάσσει το ευρετήριο σε έργο του λόγου (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 12, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 98), καθώς και εκείνος που συμμετέχει στην υλοποίηση έργου σε καθαρά τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο, π.χ. προβαίνει σε επουσιώδεις διορθώσεις (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 13). Συνακόλουθα, δεν συμπράττει άμεσα και δημιουργικά στη δημιουργία ενός έργου επιστήμης και κατά συνέπεια δεν μπορεί να θεωρηθεί συνδημιουργός αυτού, εκείνος που δεν συμβάλλει επιστημονικά με αυτοτελή δημιουργική συμμετοχή, αλλά απλώς εκτελεί πειράματα, βοηθά στη συλλογή του υλικού ή ενεργεί σύμφωνα με οδηγίες του δημιουργού ή παρέχει κάποια τεχνική υποστήριξη, π.χ. προβαίνει σε συντακτικές διορθώσεις, επεξεργάζεται υποσημειώσεις ή δημιουργεί απλά αρχεία, περιλήψεις, καθώς και πίνακα περιεχομένων ή αλφαβητικού ευρετηρίου και βιβλιογραφίας (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 17, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 99).

11. Καίτοι ο ενιαίος χαρακτήρας του έργου συνεργασίας δεν προκύπτει ευθέως από το νόμο, ωστόσο αυτός συνάγεται ως αυτονόητος από τη φύση της άμεσης σύμπραξης. Η γνήσια συνδημιουργία είναι εφικτή μόνο μέσα από το ενιαίο δημιούργημα (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 18). Ενιαίο θεωρείται το έργο που η προσωπική συμβολή του κάθε συνδημιουργού δεν μπορεί να διακριθεί από τις υπόλοιπες, στο μέτρο που όλες οι συμβολές συνθέτουν από κοινού ένα ενοποιημένο και αδιάσπαστο σύνολο, π.χ. επιστημονικό έργο που γράφεται από δύο επιστήμονες κατά τρόπο που δεν γίνεται αντιληπτό ποιο τμήμα του έργου έγραψε ο καθένας (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 19, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 101). Ουσιώδες κριτήριο για τον χαρακτηρισμό ενός έργου ως ενιαίου είναι εκείνο της οικονομικής εκμετάλλευσης και όχι αυτό της διάκρισης των συμβολών, ώστε η αδυναμία αυτοτελούς οικονομικής εκμετάλλευσης, η οποία συντρέχει ούτως ή άλλως σε περιπτώσεις που οι συμβολές δεν είναι διακριτές, πρέπει να αναζητείται και όταν οι συμβολές μπορούν να διακριθούν (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 19, Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 102).

12. Στο εδάφιο β' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7 ν. 2121/1993 επαναλαμβάνεται η αρχή του δημιουργού, ώστε να μην υπάρχει αμφιβολία ότι οι συνδημιουργοί είναι και οι αρχικοί συνδικαιούχοι του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου συνεργασίας (βλ. Α. Παπαδοπούλου, ό.π., α. 7, 3). Παρέπεται ότι, όσον αφορά την κατ' άρθρο 4 § 1 περ. γ' ν. 2121/1993 ηθική εξουσία της διατήρησης της ακεραιότητας του έργου η απόφαση για την άσκηση τροποποιήσεων, περικοπών ή προσθηκών, επηρεάζει το σύνολο του έργου συνεργασίας και δεν μπορεί να ασκηθεί μεμονωμένα από κάθε συνδημιουργό, ακόμα και εάν πρόκειται να επηρεασθεί η συνεισφορά ορισμένων ή ενός μόνο εκ των συνδημιουργών (βλ. Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 106). Αντίστοιχα, θεμελιώνεται αξίωση λόγω προσβολής του ηθικού δικαιώματος και ειδικότερα της κατ' άρθρο 4 § 1 περ. β' ν. 2121/1993 εξουσίας αναγνώρισης της πατρότητας, όταν ένας συνδημιουργός παραλείπει το όνομα του συνδημιουργού του (βλ. Μ. – Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 100, 107).

13. Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το δικαίωμα της προσωπικότητας, η δε προσβολή του δεν αποτελεί πλέον και προσβολή αυτής. Συνεπώς, δεν είναι δυνατή η επικουρική εφαρμογή του άρθρου 57 του ΑΚ σε προσβολή ηθικού δικαιώματος, χωρίς να αποκλείεται η παράλληλη άσκηση απαιτήσεων από τη διάταξη αυτή, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της, δηλαδή στις περιπτώσεις όπου δεν συντρέχει προσβολή του ηθικού δικαιώματος, αλλά μόνο της προσωπικότητας (βλ. ΕφΘεσ 2165/2011 ΔίΜΕΕ 2012.68)

Στην προκείμενη περίπτωση, η ενάγουσα εκθέτει με την υπό κρίση αγωγή της, όπως παραδεκτώς συμπληρώθηκε κατ' άρθρο 224 εδ. β' ΚΠολΔ με τις προτάσεις της, ότι είναι καθηγήτρια του Τμήματος Επιστήμης - Διαιτολογίας - Διατροφής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Ότι η ίδια συνέλαβε την ιδέα για την πραγματοποίηση επιστημονικής έρευνας με τίτλο «Μελέτη επίδρασης κατανάλωσης ψαριών εμπλουτισμένων με βιολογικά δραστικά λιποειδή ελαιοπυρήνα, σε δείκτες καρδιαγγειακού κινδύνου με υγιείς εθελοντές». Ότι η ίδια ως ορισθείσα επιστημονικά υπεύθυνη του άνω προγράμματος έλαβε τις απαιτούμενες εγκρίσεις για την έναρξή του και είχε την ευθύνη συντονισμού και διεκπεραίωσης των εργασιών της όλης ερευνητικής ομάδας. Ότι το πρόγραμμα περιλάμβανε την διεξαγωγή διασταυρούμενης ελεγχόμενης διατροφικής παρέμβασης διάρκειας πολλών εβδομάδων σε ομάδα υγιών

εθελοντών. Ότι η ερευνητική ομάδα διενήργησε υπό τον έλεγχο και τον συντονισμό της τις αναγκαίες μετρήσεις, στατιστικές αναλύσεις και αξιολογήσεις συμπερασμάτων ακολουθώντας συγκεκριμένη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε ειδικώς για αυτόν τον σκοπό υπό την διεύθυνση και τις οδηγίες της. Ότι, συνεπώς, κατέστη δικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του συλλογικού έργου του επιστημονικού προγράμματος, δηλαδή στην μεθοδολογία, μετρήσεις, στατιστική ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Ότι το φθινόπωρο του έτους 2012 συμφώνησε με την εναγομένη να συνεργασθούν για την δημιουργία μίας επιστημονικής εργασίας προς δημοσίευση, με αντικείμενο την διερεύνηση της τυχόν βελτίωσης της λειτουργικότητας των οφθαλμών των εθελοντών του παραπάνω προγράμματος λόγω της κατανάλωσης ψαριών, που είχαν τραφεί με συμβατική ή εμπλουτισμένη με παράγωγα του ελαιόλαδου τροφή. Ότι και αυτή η δευτερεύουσα εργασία διενεργήθηκε από την ερευνητική της ομάδα υπό την πνευματική διεύθυνση και τον συντονισμό της ακολουθώντας την προαναφερόμενη μεθοδολογία. Ότι η εναγομένη στο πλαίσιο της δευτερεύουσας εργασίας περιορίσθηκε στην εξέταση των οφθαλμών των εθελοντών, στους οποίους είχε γίνει ήδη η αναγκαία διαιτητική παρέμβαση από την ερευνητική της ομάδα. Ότι τον Σεπτέμβριο του έτους 2014 η ερευνητική της ομάδα, υπό την επιστημονική διεύθυνση και τις οδηγίες της, προχώρησε στην στατιστική ανάλυση όλων των μετρήσεων, τόσο των αιματολογικών, όσο και των οφθαλμολογικών, και σε έλεγχο του κατά πόσο οι δείκτες των οφθαλμολογικών μετρήσεων συσχετίζονται με τους βιοχημικούς δείκτες των εθελοντών. Ότι η σημασία της στατιστικής ανάλυσης στην ολοκλήρωση μίας τέτοιας επιστημονικής μελέτης αναδεικνύεται από το γεγονός ότι, εάν αυτή γίνει λάθος, αχρηστεύεται όλη η μελέτη. Ότι μετά την ολοκλήρωση της στατιστικής ανάλυσης η ίδια και η ερευνητική της ομάδα αντάλλασσαν επί μήνες ηλεκτρονικά μηνύματα με την εναγομένη, στο πλαίσιο της από κοινού συγγραφής του κειμένου του προς δημοσίευση άρθρου με τίτλο «Η επίδραση της κατανάλωσης ψαριών στη δομή και λειτουργία της ωχράς κηλίδας: μία μελέτη OCT και mfERG σε υγιείς εθελοντές». Ότι, ειδικότερα, η ίδια και η ερευνητική της ομάδα απέστειλαν την εναγομένη τα αποτελέσματα και τις μεθοδολογίες που ακολουθήθηκαν, καθώς και διάφορα κείμενα, αντίστοιχα δε η εναγομένη απέστειλε αποσπάσματα της δικής της συγγραφής προς έλεγχο και διορθώσεις. Ότι, συνεπώς, το εν λόγω άρθρο συνιστά έργο

συνεργασίας, το οποίο βασίσθηκε στο προϋφιστάμενο συλλογικό έργο. Ότι η εναγομένη, η οποία είχε ορισθεί ως υπεύθυνη αλληλογραφίας, απέστειλε το έτος 2016 προς δημοσίευση το άρθρο αναφέροντας ως μέλη της συγγραφικής ομάδας, μεταξύ άλλων, την ενάγουσα και άλλα μέλη της ερευνητικής της ομάδας. Ότι τον Μάρτιο του έτους 2018 διαπίστωσε ότι η εναγομένη είχε αποστείλει προς δημοσίευση στο περιοδικό ανοικτής πρόσβασης με τίτλο «European Review for Medical and Pharmacological Sciences» το επιστημονικό άρθρο με τίτλο «The effect of the fish consumption on macula structure and function on healthy individuals: an OCT and mfERG study», που είχε βασισθεί κατά κύριο λόγο στο άνω έργο συνεργασίας, από το οποίο είχε περικόψει αυθαίρετα κάποια αποσπάσματα. Ότι ούτε η ίδια (ενάγουσα) ούτε τα λοιπά μέλη της ερευνητικής της ομάδας αναφέρονταν ως συγγραφείς του άρθρου. Ότι κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους 2014 είχε συμφωνήσει με την εναγομένη να συνεργασθούν για την δημιουργία μίας επιστημονικής μελέτης προς δημοσίευση, με αντικείμενο την εμπλοκή του Παράγοντα Ενεργοποίησης Αιμοπεταλίων σε οφθαλμολογικές παθήσεις. Ότι στο πλαίσιο της συνεργασίας η εναγομένη επέλεξε, μεταξύ άλλων, την μελέτη της αντιαιμοπεταλιακής δράσης των συμπληρωμάτων διατροφής - βιταμινών για την αντιμετώπιση της πάθησης της ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας, η δε ενάγουσα αποφάσισε για το είδος και την φύση των πειραμάτων που διενεργήθηκαν. Ότι η ίδια και η ερευνητική της ομάδα προέβη στην διεξαγωγή πειραμάτων, στατιστική ανάλυση των μετρήσεων, στην αξιολόγησή τους και στην διατύπωση συμπερασμάτων. Ότι μετά την αποστολή των δεδομένων στην εναγομένη, η ίδια και η ερευνητική της ομάδα αντάλλασσαν με εκείνη πληροφορίες, κείμενα και διορθώσεις. Ότι στις 23.12.2016 η εναγομένη της είχε αποστείλει με ηλεκτρονικό μήνυμα το προσχέδιο του κειμένου της προς δημοσίευση μελέτης, η ίδια δε απέστειλε στις 12.1.2017 τις διορθώσεις και παρατηρήσεις της στην εναγομένη. Ότι η τελευταία, αφού αποδέχθηκε αυτές (διορθώσεις και παρατηρήσεις) στο σύνολό τους, υπέβαλε σε διάφορα επιστημονικά περιοδικά το άρθρο με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study» αναφέροντας την ίδια (ενάγουσα) μεταξύ των μελών της συγγραφικής ομάδας. Ότι τον Φεβρουάριο του έτους 2018 διαπίστωσε ότι η εναγομένη είχε αποστείλει προς δημοσίευση στο περιοδικό με τίτλο «Cutaneous and Ocular

Toxicology» το άνω επιστημονικό άρθρο με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study», χωρίς να αναφέρει την ενάγουσα μεταξύ των μελών της συγγραφικής ομάδας. Ότι με τον τρόπο αυτό προσεβλήθη το ηθικό δικαίωμά της επί των ανωτέρω έργων συνεργασίας, καθώς και του προϋφιστάμενου συλλογικού της έργου, και ειδικότερα τόσο η ηθική εξουσία πατρότητας, όσο και εκείνη της περιφρούρησης της ακεραιότητας. Ότι με την από 29.3.2018 ηλεκτρονική επιστολή της, την οποία κοινοποίησε και στον Κ., Ομότιμο Καθηγητή Βιοχημείας – Χημείας Τροφίμων του Τμήματος Χημείας του Ε.Κ.Π.Α., ζήτησε από την εναγομένη να αποσύρει άμεσα το άρθρο «The effect of the fish consumption on macula structure and function on healthy individuals: an OCT and mfERG study» διαμαρτυρούμενη για την προσβολή των δικαιωμάτων της. Ότι η εναγομένη προσέβαλε υπαιτίως το δικαίωμά της στην προσωπικότητα ασκώντας σε βάρος της αγωγή, στην οποία ισχυρίσθηκε ψευδώς ότι με την από 29.3.2018 ηλεκτρονική επιστολή της η ίδια (ενάγουσα) τέλεσε σε βάρος της την πράξη της συκοφαντικής δυσφήμισης. Τέλος, ότι από την αδικοπρακτική συμπεριφορά της εναγομένης υπέστη ηθική βλάβη, για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας πρέπει να της επιδικασθεί το συνολικό ποσό των 120.135 €, όπως ειδικότερα αναλύεται στην αγωγή.

Με το ως άνω περιεχόμενο και μετά τον παραδεκτό κατ' άρθρα 223 εδ. β', 294, 295 § 1 εδ. β' και 297 ΚΠολΔ περιορισμό του υπό στοιχείο στ' καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό με δήλωση στις προτάσεις της η ενάγουσα ζητεί: α) να αναγνωρισθεί ότι είναι συνδικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί των έργων επιστήμης με τίτλους «The effect of the fish consumption on macula structure and function on healthy individuals: an OCT and mfERG study» και «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study», β) να υποχρεωθεί η εναγομένη να παύσει την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της επί των επίδικων έργων επιστήμης αποσύροντας αυτά από τα περιοδικά με τίτλους «European Review for Medical and Pharmacological Sciences» και «Cutaneous and Ocular Toxicology», όπου έχουν δημοσιευθεί, γ) να υποχρεωθεί η εναγομένη να παραλείπει στο μέλλον την προσβολή του ηθικού δικαιώματός της επί των επίδικων έργων, και συγκεκριμένα να παραλείπει την δημοσίευσή τους με οποιαδήποτε τροποποίησή τους ή/και χωρίς μνεία της ίδιας

(ενάγουσας) ως συνδημιουργού, δ) να απειληθεί η εναγομένη με χρηματική ποινή, ύψους 5.900 ευρώ, για κάθε παράβαση της παραπάνω υποχρέωσης παράλειψης, ε) να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή ως προς τις ανωτέρω καταψηφιστικές διατάξεις, στ) να αναγνωρισθεί ότι η εναγομένη υποχρεούται να της καταβάλει το χρηματικό ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική της βλάβη με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, επιφυλασσόμενη να διεκδικήσει το υπόλοιπο ποσό των 135 ευρώ ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, και ζ) να καταδικασθεί η εναγομένη στην δικαστική της δαπάνη.

Με το παραπάνω περιεχόμενο και αιτήματα η αγωγή παραδεκτώς εισάγεται για να συζητηθεί κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου (άρθρα 18, 22 ΚΠολΔ, 3 § 26α ν. 2479/1997 σε συνδυασμό με το άρθρο 2.Β.ΙΙΙ του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πρωτοδικείου Αθηνών, που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. Β' 366/17.2.2016), εκτός από το μέρος που στηρίζεται στην προσβολή δικαιώματος της ενάγουσας επί προϋφιστάμενου συλλογικού έργου, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο διεξαγωγής της επιστημονικής έρευνας με τίτλο «Μελέτη επίδρασης κατανάλωσης ψαριών εμπλουτισμένων με βιολογικά δραστικά λιποειδή ελαιοπυρήνα, σε δείκτες καρδιαγγειακού κινδύνου με υγιείς εθελοντές», το οποίο είναι απορριπτέο ως απαράδεκτο λόγω αοριστίας, διότι δεν εκτίθεται στην αγωγή εάν η μεθοδολογία, οι μετρήσεις, η στατιστική ανάλυση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εκφράστηκαν με τέτοιο τρόπο, π.χ. με αποτύπωση σε γραπτό κείμενο, ώστε να προσδιορίζονται με επαρκή ακρίβεια και αντικειμενικότητα. Υπό τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο αδυνατεί να κρίνει το νόμο βάσιμο της συγκεκριμένης αγωγικής βάσης, διότι αγνοεί εάν η ενάγουσα επιδιώκει την προστασία επιστημονικών ιδεών ή της μορφής με την οποία αυτές οι ιδέες εκφράστηκαν (βλ. σκέψεις 1 – 3). Είναι, κατά τα λοιπά, νόμιμη, ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων 57, 59, 299, 340, 345, 346 (βλ. ΑΠ 1207/2017 ΕφΑΔ 2018.393 όσον αφορά την επιδίκαση των τόκων επιδικίας υπό το ισχύον άρθρο 346 ΑΚ), 914, 932 ΑΚ, 1, 2 § 1, 4 § 1 περ. β', γ', 6, 7 §§ 1, 2, 63Β, 65 §§§ 1, 2 εδ. α', 4 ν. 2121/1993, 68, 70, 176, 907, 908 § 1 περ. γ', δ' και 947 ΚΠολΔ. Επομένως, πρέπει, κατά το μέρος που κρίθηκε παραδεκτή και νόμιμη, να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσία.

Ένας ισχυρισμός χαρακτηρίζεται ως ένσταση, όταν ο εναγόμενος καταφάσκει μεν την ιστορική βάση της αγωγής, επικαλείται, όμως, νέα γεγονότα, διάφορα από τα

συγκροτούντα την βάση της αγωγής, τα οποία, υπαγόμενα σε αντίθετο, σε σχέση με τον στηρίζοντα το επίδικο δικαίωμα, κανόνα δικαίου, αποτρέπουν την επέλευση της έννομης συνέπειας που διώκεται με την αγωγή. Δηλαδή, η ένσταση προϋποθέτει την ρητή ή σιωπηρή κατάφαση της ιστορικής βάσεως της αγωγής (βλ. Κ. Μπέη, Πολιτική Δικονομία, άρθρο 261 αρ. 22, Αστ. Γεωργιάδη, Η συμβολή του ουσιαστικού δικαίου στη διαμόρφωση των ενστάσεων, στον τόμο «Οι ενστάσεις στην πολιτική δίκη», Πρακτικά του 15ου Συνεδρίου Ε.Ε.Δ., 1992, σελ. 39). Υπό τα δεδομένα αυτά, η ερειδόμενη στο άρθρο 281 ΑΚ ένσταση προϋποθέτει την κατάφαση του επίδικου δικαιώματος, αφού δεν νοείται καταχρηστική άσκηση ανύπαρκτου δικαιώματος. Αντίθετα, η αμφισβήτηση αυτού (δικαιώματος) αξιολογείται πάντοτε ως άρνηση, απλή ή αιτιολογημένη, της αγωγής, χωρίς να ασκεί έννομη επιρροή ο χαρακτηρισμός του αρνητικού ισχυρισμού από τον εναγόμενο ως ενστάσεως του άρθρου 281 ΑΚ (βλ. ΑΠ 894/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΑΠ 1799/2006 ΧρΙΔ 2007.328, ΕφΘεσ 2187/2008 Βάση Νομικών Δεδομένων «ΝΟΜΟΣ»).

Η εναγομένη με τις νομότυπα κατατεθείσες προτάσεις της ισχυρίζεται ότι η ενάγουσα ασκεί το δικαίωμά της καθ' υπέρβαση των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη, διότι δεν συνέβαλε στην δημιουργία των επίδικων έργων επιστήμης. Ο ισχυρισμός αυτός αξιολογείται από το Δικαστήριο ως άρνηση.

Από την εκτίμηση των ..., αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η ενάγουσα είναι Καθηγήτρια του Τμήματος Επιστήμης Διαιτολογίας – Διατροφής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και στο πλαίσιο της ερευνητικής της δραστηριότητας έχει ασχοληθεί συστηματικά με την δράση του Παράγοντα Ενεργοποίησης Αιμοπεταλίων (PAF). Μάλιστα, στις 4.10.2012 η Γενική Συνέλευση του παραπάνω Τμήματος ενέκρινε σχετική αίτηση της ενάγουσας για την έναρξη του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Μελέτη της επίδρασης κατανάλωσης ψαριών εμπλουτισμένων με βιολογικά δραστικά λιποειδή ελαιοπυρήνα, σε δείκτες καρδιαγγειακού κινδύνου με υγιείς εθελοντές». Στόχος του προγράμματος ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο η κατανάλωση ψαριών ιχθυοτροφείου, τα οποία τρέφονται με τροφή ειδικά εμπλουτισμένη με συστατικά ελαιόλαδου (ελαιοπυρήνα), μπορεί να έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα σε δείκτες καρδιαγγειακού κινδύνου σε σχέση με την κατανάλωση ψαριών, που τρέφονται με συμβατική τροφή. Όπως προκύπτει από την από 7.4.2014 Τελική Έκθεση Προγράμματος, που υπεγράφη από την ενάγουσα, ακολουθήθηκε συγκεκριμένο

πρωτόκολλο διατροφικής παρέμβασης (τυφλής, διασταυρούμενης και τυχαιοποιημένης) σε φαινομενικά υγιείς εθελοντές, καταγράφηκαν οι διατροφικές συνήθειές τους, μετρήθηκαν οι βασικοί βιοχημικοί δείκτες μετά από αιμοληψία, αναλύθηκαν στατιστικώς οι βιοχημικοί παράμετροι, οι δείκτες θρόμβωσης, οι δείκτες φλεγμονής και οι δείκτες οξειδωτικού στρες, και αξιολογήθηκαν τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων. Η εναγομένη είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Οφθαλμολογίας στην Ιατρική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α., ενώ από το έτος 2006 εργάζεται ως χειρουργός οφθαλμίατρος με εξειδίκευση στο Γλαύκωμα και Ηλεκτροφυσιολογία της Όρασης στην Α΄ Πανεπιστημιακή Οφθαλμολογική Κλινική του ΠΓΝΑ «Γ. Γεννηματάς». Το φθινόπωρο του έτους 2012 η ενάγουσα και η εναγομένη συμφώνησαν να συνεργασθούν για την διερεύνηση της επίδρασης της κατανάλωσης ψαριών, που έχουν τραφεί είτε με συμβατική, είτε με εμπλουτισμένη με παράγωγα του ελαιόλαδου τροφή, στην λειτουργικότητα των οφθαλμών, αξιοποιώντας παράλληλα τα δεδομένα από το προαναφερόμενο ερευνητικό πρόγραμμα. Οι συνεργάτες της εναγομένης διεξήγαγαν υπό την καθοδήγηση και επίβλεψή της μη επεμβατικές οφθαλμολογικές κλινικές εξετάσεις στο Τμήμα Ηλεκτροφυσιολογίας της Α΄ Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής Κλινικής του ΠΓΝΑ «Γ. Γεννηματάς». Συγκεκριμένα, κάθε εθελοντής - συμμετέχων στο άνω ερευνητικό πρόγραμμα υποβλήθηκε σε μέτρηση της μέγιστα διορθούμενης οπτικής οξύτητας με οπτότυπα Snellen σε Οπτική Τομογραφία Συνοχής (Optical Coherence Tomography – OCT) ωχράς κηλίδας και σε πολυεστιακό αμφιβληστροειδογράφημα (multifocal electroretinogram – mfERG) αμφοτέρων των οφθαλμών. Επιπλέον οι συνεργάτες της εναγομένης προέβαιναν σε μέτρηση του βάρους των συμμετεχόντων σε κοινή ζυγαριά. Όταν συγκεντρώθηκαν τα απαραίτητα δεδομένα συντάχθηκε από την εναγομένη και τους συνεργάτες της ένα επιστημονικό άρθρο με τίτλο «The effect of the fish consumption on macula structure and function on healthy individuals: an OCT and mfERG study» («Η επίδραση της κατανάλωσης ψαριού στην ανατομία και λειτουργία της ωχράς κηλίδας υγιών εθελοντών: Μελέτη με την χρήση της οπτικής τομογραφία συνοχής (OCT) και του πολυεστιακού ΗΑΓ (mfERG)»), το οποίο η εναγομένη απέστειλε στις 19.10.2015 στην ενάγουσα ως συνημμένο σε ηλεκτρονική επιστολή (email) με την παράκληση η τελευταία να προσθέσει στην συγγραφική ομάδα τα ονόματα που η ίδια έκρινε απαραίτητο, καθώς

και να προβεί σε διόρθωση και σχολιασμό. Η ενάγουσα προώθησε αυθημερόν το κείμενο με ηλεκτρονικζ επιστολζ στην συνεργάτιδά της, προκειμένου να προβεί αυτή στην συμπλήρωση των ονομάτων και στις όποιες διορθώσεις. Όμως, από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν προέκυψε ότι η ενάγουσα, είτε η ίδια, είτε κάποιος συνεργάτης αυτής υπό την άμεση επίβλεψη και καθοδήγησή της, συνέβαλε επιστημονικά με αυτοτελή δημιουργική συμμετοχή σε οποιοδήποτε στάδιο κατάρτισης του κειμένου, υπό την έννοια της σύμπραξης στην διατύπωση ή στην οικοδόμηση της μορφής του ως έργου λόγου, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί συνδημιουργός του (βλ. σκέψεις 3 και 10). Άλλωστε, η βοήθεια σε εκτελεστικό επίπεδο, η συγκέντρωση υλικού ή δεδομένων, όπως η στατιστική ανάλυση των οφθαλμολογικών μετρήσεων, καθώς και η συντακτική ή ορολογική διόρθωση του κειμένου δεν συνιστά άμεση δημιουργική σύμπραξη, είτε γιατί ελλείπει η έκφραση με οποιαδήποτε μορφή (βοήθεια σε εκτελεστικό επίπεδο, π.χ. υιοθέτηση συγκεκριμένου πρωτοκόλλου διατροφικής παρέμβασης και η μέσω μετρήσεων και στατιστικών αναλύσεων συγκέντρωση δεδομένων στο πλαίσιο της διεξαγωγής του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Μελέτη της επίδρασης κατανάλωσης ψαριών εμπλουτισμένων με βιολογικά δραστικά λιποειδή ελαιοπυρήνα, σε δείκτες καρδιαγγειακού κινδύνου με υγιείς εθελοντές»· βλ. σκέψεις 1 – 3, 10), είτε επειδή η όποια αποστολή δεδομένων από τις μετρήσεις και τις στατιστικές αναλύσεις προς τους συγγραφείς του κειμένου σε μορφή εγγράφου, καθώς και οι όποιες ορολογικές διορθώσεις του κειμένου, δεν δύνανται να θεωρηθούν ότι αντανακλούν την προσωπικότητα της ενάγουσας, αφού υπαγορεύονται εξ ολοκλήρου από τεχνικές εκτιμήσεις και κανόνες (βλ. σκέψεις 4 – 5, 7, 10). Σημειωτέον ότι, η ίδια η ενάγουσα στην από 16.4.2018 ηλεκτρονική επιστολή της εντοπίζει την συμβολή της στον πλήρη σχεδιασμό και υλοποίηση του προαναφερόμενου ερευνητικού προγράμματος, καθώς και στην αποστολή δεδομένων από τις μετρήσεις στις οποίες υποβλήθηκαν οι συμμετέχοντες – εθελοντές, χωρίς ουδεμία αναφορά στην σύνταξη μέρους του κειμένου του άρθρου (βλ. το έγγραφο που προσκομίζει μετ' επικλήσεως η ενάγουσα ως σχετικό με αριθμό 21). Η κρίση του Δικαστηρίου δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η εναγομένη στις 19.10.2015 ζήτησε από την ενάγουσα να προσθέσει στα μέλη της συγγραφικής ομάδας του άνω άρθρου τα πρόσωπα, που εκείνη έκρινε ότι συνέβαλαν επιστημονικώς, διότι τούτο δεν ευρίσκει κανένα έρεισμα

στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά υπαγορευόταν αποκλειστικώς από κανόνες δεοντολογίας κατά την αποστολή και δημοσίευση άρθρων σε ιατρικά περιοδικά (στην σελ. 10 της αγωγής η ενάγουσα παραθέτει σχετική αναφορά της Διεθνούς Επιτροπής Εκδοτών Ιατρικών Περιοδικών, σύμφωνα με την οποία ένα από τα κριτήρια για την πρόσδοση της ιδιότητας του συνδημιουργού είναι και η συμβολή στην σύλληψη ή τον σχεδιασμό του έργου ή την απόκτηση, ανάλυση ή ερμηνεία δεδομένων για το έργο»). Παρέπεται ότι, η ενάγουσα δεν είναι συνδημιουργός του άρθρου με τίτλο «The effect of the fish consumption on macula structure and function on healthy individuals: an OCT and mfERG study» και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη στην ουσία της η αγωγική βάση περί προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτού. Περαιτέρω, η ενάγουσα, ο ..., η ..., ο ... και η ..., αφού συγκέντρωσαν τα δεδομένα από βιοχημικά πειράματα, τα οποία διεξήγαγε η ενάγουσα και η ερευνητική της ομάδα και στα οποία ελέγχθηκε η αντιαιμοπεταλιακή δράση συγκεκριμένων φαρμακευτικών σκευασμάτων (βιταμινών) σε σχέση με την αντιμετώπιση της ωχράς κηλίδας, συνέγραψαν το κείμενο ενός άρθρου με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study» («Αντι-αιμοπεταλιακές δράσεις συμπληρωμάτων βιταμινών στην ηλικιακή εκφύλιση της ωχράς κηλίδας: μία μελέτη in vitro»), το οποίο η εναγομένη απέστειλε στις 23.12.2016 στην ενάγουσα ως συνημμένο σε ηλεκτρονική επιστολή με την παράκληση να προβεί η τελευταία στις αναγκαίες διορθωτικές παρατηρήσεις. Η ενάγουσα πράγματι προέβη σε διορθώσεις επί του κειμένου, η πλειονότητα των οποίων έγινε αποδεκτή από την εναγομένη (αυτονόητο είναι ότι δεν θα γίνει λόγος για τις μη αποδεκτές διορθώσεις). Η πρώτη κατηγορία διορθώσεων αφορούσε είτε την ορθή σύνταξη και γραμματική ή λεκτική απόδοση του κειμένου (π.χ. αντικατάσταση της πρόθεσης «for» με την πρόθεση «of», την ορθή χρήση της πρόθεσης «against», αντικατάσταση του ρήματος «fight» με την φράση «regulate the action»), είτε την επιστημονική τεκμηρίωση του κειμένου [π.χ. διατύπωση ερωτήματος περί του εάν είναι δόκιμος ο όρος «φάρμακο», αναφερόμενος σε βιταμίνες, διαγραφή ολόκληρης της φράσεως «which constitutes a first time in literature protocol» (απαντάται δύο φορές στις σελίδες 1 και 5 του κειμένου), με την επισήμανση ότι «δεν είναι πρωτότυπο το πρωτόκολλο», καθώς και των φράσεων «and in μmol for each active ingredient. μmol

values were calculated approximately using the IC_{50} of the samples therefore the same active ingredients in different samples have different IC_{50} » και «and in μmol of active substances. With respect to IC_{50} in μmol active substance, the calculation was approximated by the IC_{50} of the drug. Therefore, similar active substances existing in different drugs, have different IC_{50} . The final concentration of accumulative agents is described in Table 2», διότι «αυτό έγινε μόνο στα φάρμακα που έχουν δραστικές ουσίες, στις βιταμίνες δεν μπορεί να γίνει)]. Η άνω συμβολή δεν συνιστά άμεση δημιουργική σύμπραξη, όπως τέτοια δεν αποτελούν η εκτέλεση πειραμάτων, η απλή αποστολή των αποτελεσμάτων των πειραμάτων, έστω και εάν συνοδεύταν από πίνακες, γραφήματα ή διαγράμματα, καθώς και η συλλογή των βιβλιογραφικών παραπομπών (βλ. σκέψη 10). Η δεύτερη κατηγορία διορθώσεων αφορούσε επεμβάσεις τόσο στην δομή του κειμένου, όσο και στην προσθήκη τμημάτων, που συμπλήρωναν και ολοκλήρωναν την συλλογιστική της επιστημονικής μελέτης. Ειδικότερα, η ενάγουσα: α) προσέθεσε τις φράσεις: «Among the three vitamins Nutrof Total displayed more potent inhibitions against TRAP and AA, while against PAF and ADP all the three vitamins revealed similar IC_{50} values», «The results are expressed as mean and standard deviation. Difference among samples as well as among factors was tested with oneway ANOVA with post hoc analysis for multiple comparisons. Statistical significance was considered as $p < 0.05$. The analysis was performed using IBM SPSS Statistics 22», και «Our study revealed that all of the tested vitamins inhibited platelet aggregation induced by PAF, ADP, TRAP and AA ($p < 0.05$). Generally, the results showed more potent inhibitions against PAF and ADP compared to TRAP and AA, concerning the values of IC_{50} . The aforementioned results are summarized in Table 2. Concerning inhibition against TRAP, the statistical analysis revealed that OcuVite and Nutrof Total displayed similar inhibitory effect ($p^{a-c} > 0.05$), while they were both more potent inhibitors compared to Macushield [Vitalux Omega] ($p^{a-b} = 0.042$ and $p^{b-c} = 0.013$, respectively). Concerning inhibition against AA, [the statistical analysis revealed that] Nutrof Total was the most potent inhibitor ($p^{a-c} < 0.001$ and $p^{b-c} = 0.001$), followed by Macushield [Vitalux Omega] ($p^{a-b} = 0.002$ and $p^{b-c} < 0.001$), and [then] OcuVite ($p^{a-b} = 0.002$ and $p^{a-c} < 0.001$)», β) επαναδιατύπωσε φράση του κειμένου ως εξής: «Healthy volunteers' blood was collected from their antecubital vein and was distributed into 4

polyethylene tubes containing anticoagulant (0.1 M buffered dextrose citrate, ACD) in a ratio of blood/anticoagulant: 9/1 (v/v) to a final volume of 15 mL», και γ) πρότεινε την μεταφορά της φράσεως «Similar actions of all three vitamins were observed in PAF and ADP. It was observed clearly stronger inhibition of Nutrof Total, relative to the other two vitamins against TRAP and AA, probably because Nutrof Total was the only vitamin supplement containing resveratrol, which is a strong PAF inhibitor and consequently a strong antineovascularization factor», από την περίληψη (Abstract) στα αποτελέσματα, επειδή η δράση της ρεσβερατρόλης «δεν είναι το ζητούμενο της εργασίας» (η φράση μεταφέρθηκε με επουσιώδεις τροποποιήσεις στο πέρας του κειμένου). Η άνω συνεισφορά δεν ήταν ασήμαντη ή αμελητέα, αλλά αντίθετα είχε τον χαρακτήρα άμεσης δημιουργικής σύμπραξης ως αποτέλεσμα της προσωπικής πνευματικής εργασίας της ενάγουσας, αφού αντανάκλωσε την προσωπικότητά της, όπως αυτή εκφράσθηκε με τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές της, ικανές να μεταδώσουν στον αναγνώστη την πρωτοτυπία των γραφομένων, πρωτοτυπία που απορρέει από την επιλογή, την διάταξη και τον συνδυασμό των λέξεων, με τις οποίες η ενάγουσα εξέφρασε με πρωτότυπο τρόπο το δημιουργικό πνεύμα της. Εξάλλου, η εναγομένη απέστειλε στις 29.10.2017 το άρθρο με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study» στο περιοδικό «Cutaneous and Ocular Toxicology», όπου και δημοσιεύθηκε στις 6.12.2017, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το όνομα της ενάγουσας μεταξύ των μελών της συγγραφικής ομάδας. Με τον τρόπο αυτό η εναγομένη προσέβαλε υπαιτίως το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας της ενάγουσας, συνδημιουργού του παραπάνω άρθρου, και ειδικότερα την ηθική εξουσία αναγνώρισης της πατρότητάς της πάνω σε αυτό. Από την αδικοπραξία της εναγομένης η ενάγουσα υπέστη ηθική βλάβη, για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να της επιδικασθεί το ποσό των 3.000 €, το οποίο κρίνεται εύλογο και δίκαιο με βάση τον βαθμό πταίσματος της εναγομένης, τις συνθήκες τέλεσης του αδικήματος, το είδος, την βαρύτητα και την έκταση της προσβολής, καθώς και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των διαδίκων. Κατόπιν τούτων, πρέπει να γίνει δεκτή εν μέρει η αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη κατά το μέρος που αφορά στην προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της ενάγουσας επί του έργου επιστήμης με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular

degeneration: an in vitro study», και ακολούθως: α) να αναγνωρισθεί ότι η ενάγουσα είναι συνδικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτού του έργου, β) να υποχρεωθεί η εναγομένη να παύσει την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της ενάγουσας αποσύροντας το παραπάνω έργο από το περιοδικό με τίτλο «Cutaneous and Ocular Toxicology», όπου έχει δημοσιευθεί, γ) να απαγγελθεί, αυτεπαγγέλτως κατ' άρθρο 946 ΚΠολΔ, σε βάρος της εναγομένης και υπέρ της ενάγουσας χρηματική ποινή, ύψους τριών χιλιάδων ευρώ (3.000), καθώς και προσωπική κράτηση, διάρκειας ενός μήνα, σε περίπτωση που δεν αρθεί η προσβολή, δ) να υποχρεωθεί η εναγομένη να παραλείπει στο μέλλον την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της ενάγουσας, και συγκεκριμένα να παραλείπει την δημοσίευση του άνω έργου χωρίς μεία εκείνης (ενάγουσας) ως συνδημιουργού, ε) να απειληθεί η εναγομένη με χρηματική ποινή, ύψους πέντε χιλιάδων εννιακοσίων (5.900) ευρώ, για κάθε παράβαση της υποχρέωσης παράλειψης, στ) να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινώς εκτελεστή ως προς τις καταψηφιστικές της διατάξεις, επειδή το Δικαστήριο κρίνει ότι η καθυστέρηση στην εκτέλεση μπορεί να προκαλέσει σημαντική ζημία στην ενάγουσα, ζ) να αναγνωρισθεί ότι η εναγομένη υποχρεούται να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των τριών χιλιάδων ευρώ (3.000 €), με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, και η) να συμψηφισθούν τα έξοδα των διαδικίων εν όλω κατ' άρθρο 179 ΚΠολΔ, διότι η ερμηνεία των κανόνων δικαίου που εφαρμόστηκαν ήταν ιδιαίτερα δυσχερής. Τέλος, όσον αφορά την αντικειμενικώς σωρευθείσα αγωγική βάση περί παράνομης προσβολής του δικαιώματος της ενάγουσας στην προσωπικότητα λόγω της άσκησης ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών της με αριθμό κατάθεσης 52017/5225/2018 αγωγής της εναγομένης σε βάρος της ενάγουσας, το Δικαστήριο κρίνει ότι η διάγνωση της επίδικης διαφοράς εξαρτάται από το αποτέλεσμα της δίκης επί αυτής της αγωγής. Επομένως, πρέπει να ανασταλεί αυτεπαγγέλτως κατ' άρθρο 249 ΚΠολΔ η δίκη επί της συγκεκριμένης αγωγικής βάσης, εωσότου περατωθεί τελεσίδικα η δίκη επί της με αριθμό κατάθεσης 52017/5225/2018 αγωγής, που άσκησε η εναγομένη σε βάρος της ενάγουσας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δικάζει αντιμωλία των διαδικίων.

Απορρίπτει ό,τι κρίθηκε απορριπτέο.

Δέχεται κατά τα λοιπά εν μέρει την αγωγή.

Αναγνωρίζει ότι η ενάγουσα είναι συνδικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου επιστήμης με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study».

Υποχρεώνει την εναγομένη να παύσει την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της ενάγουσας επί του έργου επιστήμης με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study», αποσύροντας αυτό από το περιοδικό με τίτλο «Cutaneous and Ocular Toxicology», όπου έχει δημοσιευθεί.

Απαγγέλλει σε βάρος της εναγομένης και υπέρ της ενάγουσας χρηματική ποινή, ύψους τριών χιλιάδων ευρώ (3.000), καθώς και προσωπική κράτηση, διάρκειας ενός μήνα, σε περίπτωση που δεν εκτελεσθεί η εμπεριεχόμενη στην αμέσως προηγούμενη διάταξη πράξη.

Υποχρεώνει την εναγομένη να παραλείπει στο μέλλον την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας της επί του έργου επιστήμης με τίτλο «Anti-platelet effects of vitamin supplements in age related macular degeneration: an in vitro study», και συγκεκριμένα να παραλείπει την δημοσίευσή του χωρίς μνεία της ενάγουσας ως συνδημιουργού.

Απειλεί την εναγομένη με χρηματική ποινή, ύψους πέντε χιλιάδων εννιακοσίων (5.900) ευρώ, για κάθε παράβαση της παραπάνω υποχρέωσης παράλειψης.

Κηρύσσει την απόφαση προσωρινώς εκτελεστή ως προς τις παραπάνω καταψηφιστικές διατάξεις.

Αναγνωρίζει ότι η εναγομένη υποχρεούται να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των τριών χιλιάδων ευρώ (3.000 €), με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα των διαδικίων στο σύνολό τους.

Αναβάλλει την συζήτηση της αντικειμενικώς σωρευθείσας αγωγικής βάσης περί παράνομης προσβολής του δικαιώματος της ενάγουσας στην προσωπικότητα,

εωσότου περατωθεί τελεσίδικα η δίκη επί της με αριθμό κατάθεσης 52017/5225/2018 αγωγής, που άσκησε η εναγομένη σε βάρος της ενάγουσας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Κρίθηκε, κ.λπ.